

**JAMHUURIYADDA SOMALILAND**

**GOLAHA WAKIILADA**



**Xeerka Nidaamka Ururada iyo Axaabta siyaasadda**

**XEER NO - 14/2011**

REPUBLIC OF



SOMALILAND

THE PRESIDENT

REF. JSL/M/XERM/249-683/082011

DATE 20/08/11

**XEER MADAXWEYNE No: 0168/082011**

**Dhaqan-galka Xeer Lr. 14/2011**  
**Xeerka Nidaamka Ururada iyo Axsaabta Siyaasadda**

**Madaxweynaha Jamhuuriyadda Somaliland**

- Markuu Arkay: Qodobka 90aad ee Dastuurka Jamhuuriyadda Somaliland,
- Markuu Helay: Go'aanka Golaha Wakiilada JSL ee Go'aan Lr. GW/KF-15/534/2011, ee Ansixinta Xeerka Nidaamka Ururada iyo Axsaabta Siyaasadda,
- Markuu Arkay: Qodobka 75aad ee Dastuurka Jamhuuriyadda Somaliland.

Wuxuu Soo Saaray,

Dhaqan-galka Xeerka Nidaamka Ururada iyo Axsaabta Siyaasadda ee Jamhuuriyadda Somaliland ee Xeer Lr. 14/2011.

Allaa Mahad Leh,

*AM*  
Axmed Maxamed Siilanyo  
Madaxweynaha Jamhuuriyadda Somaliland



PL:130  
**RECEIVED**  
21/08/11  
22/08/2011

*Ar. Isifqo*  
*Soo diiwaangalyo*  
*Iga soo celi*  
*AW* 22.8.2011



Ref: GW/G/KF-15/534/2011

Date: 20/08/2011

Ujeedo: Go'aanka Ansixinta Xeerka Nidaamka Ururada Iyo  
Axsaabta Siyaasadda

Xeer (No: 14/2011)

GOLAHA WAKIILADA JSL

MARKUU ARKAY:

Mashruuc Xeer Lr: 14/2011 Xeerka Nidaamka Ururada iyo Axsaabta Siyasadda Somaliland

MARKUU ARKAY:

Qodobka 9<sup>aad</sup> iyo Qodobka 23<sup>aad</sup> ee Dastuurka JSL.

MARKUU ARKAY:

Qodobka 77<sup>aad</sup> iyo Qodobka 78<sup>aad</sup> ee Dastuurka JSL oo tilmaamaya Habka loo raaco Xeer Dejinta.

MARKUU ARKAY:

Go'aanka ansixinta Xeer LR: 14/2011 ee Golaha Guurtida JSL kuna taariikhaysnaa 13/08/2011 (Eeg Lifaaqa).


MARKUU ARKAY:

In Golaha Guurtida wax ka badal iyo kaabis ku samaynin Xeerka Nidaamka Ururada iyo Axsaabta Siyaasadda ee Somaliland Xeer Lr: 14/2011 kuna ansixiyeen sidii Golaha Wakiiladu ugu Gudbiyeen.


WUXUU

Golaha Wakiilada JSL halkan ugu soo Gudbinayaa Madaxwaynaha JSL Xeer Lr: 14/2011 Xeerka Nidaamka Ururada iyo Axsaabta Siyasadda si uu uga guto waajibaadkiisa dastuuriga ah.

ALLAA MAHAD LEH

  
Md. C/risaaq Siciid Ayaanle  
Xoghayaha Guud ee Golaha Wakiilada



  
Md. C/raxmaan Maxamed C/laahi (Cirro)  
Gudoomiyaha Golaha Wakiilada JSL

## ***GOLAHA WAKIILADU:***

- Markuu arkay:** **Qodobada 9aad, 22aad, iyo 23aad** ee Dastuurka Jamhuuriyada Somaliland.
- Markuu arkay:** Xeer Madaxweyne ee Lr: **0165/07/2011** ee tixraaca **RSL/M/ERM/249-635/07211**, ee Furashada Ururada Siyaasadda iyo Geedi Socodka Doorashooyinka iyo kaabista iyo wax ka beddelka **Xeer Lr.14/2000**.
- Markuu Xaqiijiyay:** In ay lagama maarmaan tahay in la abuurto Xeerar iyo shuruuc kala hagta sida ay muwaadiniintu u gudan karaan xuquuqdooda siyaasadeed si waafaqsan Dastuurka iyagoo uga qayb-qaadanaaya hawlaha siyaasadeed si nabagelyo ah si ay awoodda dalka u hantaan.
- Markuu Tixgaliyay:** In muwaadiniintu ay xaq u leeyihiin in ay helaan xuquuqdooda siyaasadeed iyo gudashada waajibaadka saaran marka ay abuurayaan ururo siyaasadeed iyo in la habeeyo mabaadii'da iyo shuruucda kala hagaysa Xisbiyada Qaranka ee Shakhsiyadda Qaanuuniga ah leh.
- Markuu Ku Qancay:** Baahida loo qabo in kaabis iyo Wax-ka-beddel lagu sameeyo Xeerka Nidaamka Ururada iyo Axsaabta Siyaasadda, Xeer Lr. 14/2000.

### **WUXUU**

#### **KAABIS IYO WAX-KA BEDDEL KU SAMEEYAY:**

**Xeerka Nidaamka Ururada iyo Axsaabta Siyaasadda Xeer Lr 14/ 2000, wuxuuna soo-saaray Xeer Lr. 14/ 2011**

# QAYBTA 1 AAD

## Qodobbo Guud

### Qodobka laad: Eraybixin

- 1) **"Guddi"**: Waxaa loola jeedaa Guddida Diwaangelinta Ururada Siyaasadda iyo Ansixinta Xisbiyada Qaranka
- 2) **"Komishan"**: Waxaa loola jeedaa Komishanka Doorashooyinka Qaranka (K D Q).
- 3) **"Gobol/Degmo"**: Waxaa loola jeedaa Gobollada iyo Degmooyinka ku xusan Xeer Lr. 23/2002.
- 4) **"Urur Siyaasadeed"**: Waxaa loola jeedaa koox muwaadiniin ah oo wadaaga fikir siyaasadeed oo isu-diiwaan-geliya Urur ahaan si ay uga qayb-qaataan doorashooyinka Golayaasha Deegaanka ka hor inta aan loo aqoonsan xisbiyo Qaran.
- 5) **"Xisbi/Xisbiyo"**: Waxaa loola jeedaa Xisbi/Xisbiyada Qaran ee la ansixiyay si ay uga qayb-qaataan doorashooyinka Guud ee Golaha Wakiillada iyo kuwa M/weynaha iyo Ku-xigeenkiis.
- 6) **"Ajanabi"**: Waxa loola jeedaa shakhsi kasta oo aan u dhalan Jamhuuriyadda Somaliland.
- 7) **"Warbaahinta Dawladda"**: Waxaa loola jeedaa Idaacadaha, Wargeysyada, Shineemooyinka, Telefishanka Qaranka iyo nooc kasta oo warbaahineed oo ay Dawladdu maamusho;
- 8) **"Hantida Dawladda"**: Waxaa loola jeedaa Hantida Guurtada ah iyo ta Ma-guurtada ah ee ay Dawladdu leedahay nooc kasta ha ahaatee.
- 9) **"Arjiga Codsiga"**: Waxaa loola jeedaa Foom gaar ah oo uu diyaariyay Guddida Diwaangelinta Ururda Siyaasadda iyo Ansixinta Xisbiyada Qaranka oo faahfaahinaaya shuruudaha laga rabo in uu buuxiyo Urur Siyaasadeed kasta oo is diwaangelinaya.
- 10) **"Doorashooyinka Qaranka"**: Waxaa loola jeedaa doorashooyinka Guud ee ay ku tartamayaan Saddexda Xisbi Qaran.
- 11) **"Hoggaamiyayaasha Urur/Xisbi Qaran"**: Waxaa loola jeedaa hoggaanka sare ee Xisbi/Urur oo uu ka mid yahay Guddoomiyaha, Gudoomiye-kuxigeennada, Xog-hayaha Guud iyo ku xigeenkiisa.
- 12) **Golayaasha sharciga ah"**: Waxaa loola jeedaa Golayaasha Dastuuriga ah ee JSL oo kala ah:-
  - b. **Golaha Guurtida**
  - t. **Golaha Wakiilada**

j. **Golaha Deegaanka**

**QAYBTA 2AAD**

**Qodobka 2aad**

**Mabaadi'ida Guud iyo U Hoggaansanaanta Sharciga**

- 1) Xisbiyada/Ururadu waa in ay u hoggaansanaadaan Dastuurka, Xeerarka dalka iyo hanaanka Dimoqraadiyadda, waana in aanu wax u dhimaynin midnimada dalka, dhammaanshaha dhul ahaaneed ee Jamhuuriyadda Somaliland iyo nabadgelyada guud.
- 2) Xisbiyada/Ururadu waa in ay ka qayb-qaataan in ay taageerayaashooda baraan tartanka doorashooyinka iyo Dimoqraadiyadda waana in ay tix-gelin dheeraad ah siiyaan haweenka iyo dhalinyarada.
- 3) Xisbiyada/Ururadu waa in aanay ku salaysnayn Qabiil, lab ama dheddig keliya, ama nooc kale oo kasta oo bulshada kala faquuqaaya.
- 4) Xisbiyada Qaranka iyo Ururada waxaa lagu maamulayaa si waafaqsan Xeerkan isla markaana aan ka soo hor jeedsan shareecada Islaamka, Dastuurka Qaranka, Xeerarka dalka, iyo Xeerarka Xisbiyada ama Ururada.
- 5) Cid kasta oo reer Somaliland ah buuxisana shuruudaha Xeerkan wuxuu xaq u yeelanayaa in uu samaysto Urur siyaasadeed si waafaqsan Xeerkan;
- 6) Marka ay dhacdo in laba urur iyo in ka badani isu tagaan si ay u samaystaan isbahaysi ama Urur/xisbi ku biiro inta ka horaysa doorashada Golayaasha Degaanada, waxa loo soo gudbinayaa Guddida Diiwaangelinta Ururada Siyaasadda iyo Ansixinta Axaabta Qaranka nuqul asal ah (original) oo ah heshiiska isbahaysiga.

**QAYTA 3AAD**

**QAABDHISMEEDKA IYO XILKA GUDDIDA DIWAANGELINTA**

**Qodobka 3aad**

**Guddida Diiwaangelinta Ururada Siyaasadda iyo Ansixinta Axaabta Qaranka.**

1. Dalka JSL wuxuu yeelanayaa Guddi guud oo madax-banaan, una xilsaaran diiwaangelinta Ururada Siyaasadda iyo Ansixinta Axaabta Qaranka.
2. Tirada Gudiddu waa 7 (todoba) xubnood oo ugu yaraan mid ka mid ahi sharci-yaqaan yahay,

3. Gudiddu waxay iska dhexdooranaysaa Gudoomiye, Gudoomiye xigeen iyo Xoghaye;
4. Guddida waxa lagu soo xulanayaa shuruudaha hoos ku qoran:-
  - b. Inuu Muslin yahay/tahay kuna dhaqmo diinta Islaamka.
  - t. Inuu Muwaadin yahay/tahay da'diisuna ka yaraan 30 sanno.
  - J. Inuu/inay jidh ahaan iyo caqli ahaanba u gudan karo xilkiisa;
  - X. Inuu/inay leeyahay aqoon wax barasho oo gaadhsiisan shahaadada koowaad ee jaamacadda (First Degree).
  - kh In aanu/inaanay hore ugu dhicin xukun ciqaabeed oo kama dambays ah oo maxkamad horteed kaga cadaaday shantii sanno ee u dambaysay.
  - d. Inuu/inay yahay xilkas, dhaqankiisa iyo akhlaaqdiisuna toosan yihiin, yahayna shakhsi ku sifoobay dhex-dhexaadnimo.
  - r. Inuu/inay leeyahay waayo-aragnimo shaqo iyo maamul oo dhan 5 sanno ugu yaraan.
  - s. Inuu/inay ku sugnaa/sugnayd dalka JSL labadii sanno ee ugu dambeeyay si-xidhiidh ah.

**sh.**Halka sharci yaqaan waxa u dheer shuruudahaasi inay leeyahay/leedahay shuruudaha lagu soo doorto garsoorayaasha Maxkamada Sare
5. Xarunta dhexe ee Guddida waxay ahaanaysaa Hargeysa waxayna ku yeelanayaan wakiilo gobolada iyo degmooyinka dalka
6. Guddidu waxay xilka haynayaan muddo (2) labo sano ah oo ka bilaabanta maalinta ay Maxkamada Sare xilka u dhaariso.
7. Madaxweynaha JSL ayaa magacaabaya Guddida Diiwaangelinta ururada Siyaasadda iyo Ansixinta Axsaabta Qaranka.
8. Golaha wakiilada ayaa kalabadh iyo hal (41+1) tirada guud ku ogolaanaya Guddida Diiwaangelinta Ururada Siyaasadda iyo Ansixinta Axsaabta Qaranka.
9. Guddidu waxay yeelanayaan gunno la mid ah gunada Komishanka Qaranka la siiyo.
10. Gudoomiyaha Maxkamadda Sare ayaa ku dhaarinaya Guddida dhaartan todobaad ka dib maalinta Golaha Wakiiladu ansixiyo (**WAXA IGU WALAAHIYA, BILAAHIYA, INAANAN KA MID AHAYN KUNA JIRIN UNUG, URUR IYO XISBIYO QARAN TOONA, KANA MID NOQONEYN URUR IYO XISBI KALE INTAAN XILKA HAYO. UGUNA ADEEGAYO BULSHADA SOMALILAND CADAALAD, SINAAN IYO DAACADNIMO**).

**QAYTA 4AAD**  
**HABRAACA DIIWAANGELINTA**

**Qodobka 4aad**  
**Codsashada Diiwaangelinta iyo Qabashada Araajida**

1. Guddidu waxay ku baahinaysaa warbaahinta dalka mudadda qabashada codsiyada diiwaangelinta ururada siyaasadeed, iyo mudadda dhamaadka qabashada codsiyada diiwaangelinta. mudadda qabashada codsiyada diiwaangelintu waa laba bilood gudahood 60 (lixdan maalmood) oo ka bilaabmayso maalinta la bilaabo baahinta qabashada codsiyada.
2. Ururada siyaasiga ah ee cusub waxay iska diwaangelinayaan xarunta guud ee Guddida Diwaangelinta Ururada Siyaasadda iyo Ansixinta Axsaabta Qaranka ee Hargaysa.
3. Urur kasta oo doonaya in loo diiwaangeliyo Urur siyaasadeed waa inuu ku soo qortaa arji foomka loogu talagalay, kuna soo hagaajiyaa Guddida, kuna lifaaqnaadaan caddaymaha iyo qoraalada soo socda:-
  - b. Goortii iyo goobtii ururku ku qabtey shirkii aasaaska ee ugu horeeyay.
  - t. Liiska magacyada aasaasayaasha ururka iyo habkii loo doortey.
  - j. Liiska magacyada hogaanka, Guddida Fulinta iyo Golaha Dhexe oo gudoomiyaha ama ku-xigeenku soo sexeexay.
  - x. Qaab-dhismeedka ururka oo ay ku caddahay magaca ururka oo dhan iyo habka uu u qormayo marka la soo gaabiyo iyo astaanta ururka
  - kh. Caddeyn bixin cashuurta diiwaangelinta oo dhan **150,000,000** (boqol iyo konton milyan) Shilin Somliland.
  - d. Xisbiyada qaran ee haysta shahaadada xisbinimo laga ma qaadayo cashuurta diwaangelinta.
  - r. mudadda liisanka ee xisbi qaran waa toban (10) sano oo ka bilaabanta taariikhda liisanka la siiyay.

### Qodobka Saad

#### **Xisbiyadda Qaran iyo Ururada ku Meel-gaadh ka ah**

1. Markay dhamaato mudadda qabashada araajida diiwaangelinta Ururada, Gudiddu Diwaangelinta Ururada Siyaasadda iyo Ansixinta Axsaabta Qaranku waxay hubinaysaa ururada buuxiyey shuruudihii looga baahnaa, waxayna siinayaan ogolaansho ku meelgaadh ah oo uu ururkaasi ku hawlgalo.
2. Mudadda hawl-galada ururada siyaasadeed waa 6 bilood oo ka bilaabanta taariikhda ogolaanshaha ku meel gaadhka ah la siiyey.
3. Xisbi/Urur kasta waa inuu ku keenaa mudadda ku xusan faqrada 2aad ee qodobkan qoraalada iyo caddeymaha soo socda:-
  - b. Qabashadii shirweynaha ee Ururka ama xisbiga, meeshii uu ku qabtey, taariikhduu

qabsoomay iyo wixii ugu weynaa ee ay qabteen, sida liiska magacyada xubnaha Golaha Dhexe, Guddida Fulinta iyo magacyada hogaanka xisbiga.

t. Caddeyn in Ururkaasi ku leeyahay laamo hawlgal ah, ugana diiwaangashan yihiin ugu yaraan 1000 (Kun qof) xubnood gobol kasta, kuwaas oo haysta warqada aqoonsiga muwaadinimo oo sharci ah.

4. Ururka la siiyo ogolaansho ku meel gaadh ah oo uu ku hawl-galo, waa in Gudiddu siisaa afar (4) nuqul oo Xeerkan ah .
5. Xisbi/Urur kasta oo siyaasadeed waa in xeerkiisa ku caddahay ku dhaqanka Dimuqraadiyadda, tallo-wadaaga iyo maamul wanaag.
6. Urur kasta waa inuu Guddida u keeno 3 nuqul oo daabacan oo ah Xeerkiisa iyo cinwaanadiisa gobolada iyo degmooyinka dalka.
7. Xisbi/urur kasta waa in xeerarkiisu waafaqsan yahay Dastuurka iyo Xeerarka dalka JSL.
8. Xisbi/Urur kasta waa inuu xubin ka noqon karo qof kasta oo Somalilander ahi .
9. Ururka siyaasadeed ee loo ansixiyo xisbi, kuma biiri karo Xisbi kale doorashooyinka ka hor iyo kadib, sidoo kale waa iney xeerkiisa ku caddaataa inaan laga saari karin/eryi karin xisbiga xubin ama xubno loo doortey Golayaasha sharciga ah hadii aanay ka hor imanayn xeerar ka dalka iyo xeerka xisbiga.
10. Xisbi kasta oo Qaran waa inay barnaamijkiisa ku caddaato qorshayaashan:-
  - b. Sugidda nabadgelyada, deganaanshaha iyo xasiloonidda dalka.
  - t. Horumarinta waxbarashada iyo diinta.
  - j. Horumarinta caafimaadka iyo fayodhawrka.
  - x. Daryeelka iyo ilaalinta degaanka.
  - kh. Dhaqaaleynta iyo soo saaridda kheyraadka dabiiciga ah ee dalka.
  - d. Horumarinta cilmiga iyo teknoolajiyada.
  - r. Dhiiri gelinta dhalinyarada iyo haweenka ee ka qayb qaadashada Siyaasadda dalka.
  - s. Ilaalinta Dastuurka iyo xeerarka dalka.

### **Qodobka Gaad**

#### **Kala Reebida Xisbiyada/Ururada ku Tartama Doorashada Deegaanka**

1. Saddexda xisbi/Urur ee doorashada Dawladaha Hoose ka hela 20% codadka gobol

kasta ayaa loo aqoonsanayaa Xisbi qaran, lana siinayaa shahaadada aqoonsiga xisbi.

2. Haddii hal xisbi oo keliya ku guulaysto doorashada oo uu ka helo 20% codadka gobol kasta, Guddidu waxay u aqoonsanaysaa xisbiyo Qaran isaga iyo labada Xisbi ee ku xiga isu gaynta codadka boqolayda gobol kasta.
3. Haddii ay is leekaato tirada Boqoleyda Gobolada ee laba Urur ama ka badan waxaa lagu kala saarayaa, sida ay ugu kala bataan tiradada guud ee codadka.
4. Haddii ururada siyaasadeed midna gaadhi waayo 20% waxay Guddidu u aqoonsanayaan Xisbiyo Qaran saddexda Xisbi ee ugu tirada badan codadka doorashooyinka boqolayda gobolada dalka.
5. Tobankii (10) sannadoodba mar baa la abuuri karaa Urur Siyaasadeed si waafaqsan Xeerkan. Hase-yeeshe, waa in urur siyaasadeedka la abuuraa lix (6) bilood ka hor maalinta la qabanaayo doorashada Goleyaasha Deegaanka.

### **Qodobka 7aad**

#### **Waxyaabaha ka Reebban Xisbiyada/Ururada**

1. Waxaa ka reebban xisbi/urur kasta inuu u soo gudbiyo Guddida warbixin been ah ama khaldan.
2. Xisbina kama muuqan karto xeerarkiisa qodob ama qodobo ka hor imanaya Dastuurka iyo Shareecada Islaamka.
3. Xisbi/Urur kasta waxaa ka reebban inuu dhaqaale ka helo ilo shisheeye.
4. Xisbi/urur kasta waxaa ka reebban inuu hantida Qaranka Somaliland u adeegsado ama u isticmaalo hawlihiisa u gaarka ah ee doorashooyinka.
5. Xisbi/urur kasta waxaa ka reebban inuu adeegsado koox ama ciidan hubaysan oo uu ku fushado danihiisa gaarka ah.

### **Qodobka 8aad**

#### **Xuquuqda Xisbiyadda Qaranka**

- 1) Xisbiyada Qaranka ee la siiyey shahaadada xisbinimo Qaran, waxay xaq u leeyihiin:
  - b. Inay si siman u adeegsadaan warbaahinta Qaranka, waxayna yeelan karaan warbaahin u gaar ah markey ogolaansho ka helaan hey'adaha ku shaqada leh.
  - t. Inay si xor ah u gudbiyaan afkaartooda siyaasadeed iyagoon wax u dhimayn

- xasiloonida iyo nabadgelyada guud ee dalka.
- j.** Inaan la cabudhin karin masuuliyiinta xisbiyada ciidamada amaankuna aaney gali karin xarumohooda ilaa ogolaasho laga helo maxkamadda awooda u leh,
  - x.** Xisbiyada Qaranka ee mucaaridka ahi way dhaliili karaan xukuumada,
  - kh.** Xisbiyadu wixii dacwad ama cabashooyin ay ka tawdaan shaqada Guddida diwaangelinta Ururada Siyaasadda iyo Ansixinta Axsaabta Qaranka waxay qoraal ahaan ugu gudbinayaan maxkamadda gobolka ee ay cabashadu ka jirto,
  - d.** Haddii ay ku qanci waayaan go'aanka maxkamadda gobolku ka soo saarto, waxay racfaan uga qaadanayaan Maxkamadda Dastuuriga ah.
  - r.** Xisbiyada qaranku way yeelan karaan hanti gaar ah.

### **Qodobka 9aad** **Xuquuqda Muwaadiniinta**

Muwaaddin kasta oo qaangaadh ah, wuxuu xaq u leeyahay:-

1. Inuu/inay ka qayb-qaato hawlaha siyaasadda.
2. Inuu/inay ku biiri karo xisbi ama urur siyaasadeed kuu/kay doorto.
3. Xubnaha ururku ama xisbigu waxay leeyihiin xuquuqo isku mid ah xaqa doorashada iyo codayntaba marka lagu guda jiro xilliga doorashada xisbiga/ururka gudihiisa.
4. Xubin kasta oo doonaysa in ay ka baxdo xil xisbi ama urur.
  - b.** Waa in xubinta xisbiga/ururku u soo gudbisaa arjiga is casilaada.
  - t.** Waa in xisbiga /Ururku ku aqbalaa ama ku diidaa 14 maalmood gudahood is casilaada xubinta.
5. Xubinina kama wada tirsanaan karto laba Xisbi/Urur ama Xisbi iyo Urur isla wakhti keliya.

### **Qodobka 10aad** **Sababaha Lagu Waayi Karo Xubinnimada**

Xubin ka tirsan Xisbi ama Urur waxaa laga saari karaa oo keliya marka:

1. Ay samaysato urur kale.
2. Ay ka qayb-qaadato urur kale oo la samaynayo.
3. Ay ku biirto urur kale ama si caam ah ugu ololaysa samaysiga urur kale.

4. Ay ku gafto xeerka u yaalla xisbiga/ururka.

#### **Qodobka 11aad**

### **Musharixiinta u Tartamaysa Doorashooyinka Golaha Wakiilada iyo Deegaanka**

- 1) Qof kasta oo muwaadin Somaliland ahi wuxuu xaq u leeyahay in la doorto, waxna dooran karo, hase yeeshee waxaa musharax noqon kara:-
  - b. Muwaadin Somaliland ah, xisbina soo sharaxay, buuxiyeyna shuruudaha Xeerku jideeyey.
  - t. Ma banaana in musharax madax-banaan oo aan magac xisbi wadanin isa soo sharaxo.
- 2) Guddida Fulinta ee xisbiyada ayaa soo magacaabaya musharixiinta uga qayb gelaya Doorashada Golaha Wakiiladda.
- 3) Guddida Xisbiga ee Gobol kasta ayaa soo magacaabaya musharixiinta heerka Degmooyinka.

#### **Qodobka 12aad**

### **Muddada xilka Madexweynaha iyo Gudoomiyaha Xisbiga**

1. Qofna jagada madexweynaha ma qaban karo laba jeer wax ka badan.
2. Xisbi qaran jagada gudoomiyaha xisbiga uma sharixi karo xubin laba xildoorasho wax ka badan.

### **QAYTA 5AAD**

### **XEER-HOOSAADKA, QAAB-DHIMEEDKA IYO SHAQADA URURADA SIYAASADDA**

#### **Qodobka 13aad**

### **Xeer-hoosaadka iyo Qaab-dhismeedka Ururada Siyaasadda**

Xeer-hoosaadka ururada siyaasadda waa in ay ku cad yihiin:-

1. Magaca ururka oo dhamaystiran.
2. Ujeedooyinka ururka.
3. Qaab-dhismeedka ururka iyo waaxyaha uu ka kooban yahay.
4. Xarunta dhexe ee ururka oo ah Somaliland gudaheeda.
5. Qaabka lagu soo doorto ama lagu beddeli karo, muddada xilka ee mas'uuliyiinta ururka.
6. Shuruudaha xubinta lagu noqon karo, sababta lagu waayi karo iyo iscasilaadda xubinta ama mas'uulka.

7. Qodobo khuseeya sida xeer-hoosaadka ururka wax looga beddeli karo.

### **Qodobka 14aad**

#### **Reebbanaan**

Uma bannaana qof kasta oo ka tirsan ciidammada qalabka-sidda, Ciidanka Qaranka, Ciidanka Booliska, Ciidanka Asluubta, hey'adaha Sirdoonka Qaranka, Ururada aan Dawliga ahayn, shaqaalaha dawlada (civil servants) iyo xubnaha ka tirsan garsoorka, xeer-ilaalinta iyo Guddida Diwaangelinta Ururada Siyaasadda iyo Ansixinta Xisbiyada Qaranka in ay:

1. Samaystaan urur siyaasadeed iyo xubin ka-noqoshadiisaba.
2. In loo magacaabo xafiis Urur Siyaasadeed.
3. Ku lug-yeelato arrimo Axsaab/Urur oo luminaaya dhex-dhexaadnimada xafiiska uu joogo.
4. Taageerid ama ka-soo-hor-jeedsi Xisbi/Urur Siyaadadeed.

### **Qodobka 15aad**

#### **Astaamaha iyo Magacyada**

Ururna ma isticmaali karo astaan ama magac uu hore u isticmaalay urur kale, xisbi, hay'adaha dawladda ama Qaranka Somaliland.

### **Qodobka 16aad**

#### **Hoggaamiyeyaasha Xisbi/Urur Siyaasadeed**

Qofka isu sharraxaaya hogaanka Xisbi/Urur Siyaasadeed waa in uu buuxiyo shuruudahan:

1. Waa inuu/inay yahay muwaaddin reer Somaliland ah.
2. Waa in/inay ay da'diisu tahay ugu yaraan 30 jir.
3. Waa in/inay aanu ku dhicin xukun maxkamadeed oo ah fal-dambiyeed uu gaystay oo ka badan 3 (saddex) sanno 5-tii sanno ee u dambaysay marka laga reebo in madexweynaha JSL uu siiyay cafis.
4. Waa in/inay uu yahay qof Muslim ah kuna dhaqma Diinta Islaamka.

### **Qodobka 17aad**

#### **Isbeddelka Hoggaanka iyo Shuruucda Xisbiga/Ururka**

1. Isbeddel kasta oo lagu sameeyo hoggaanka, shuruucda iyo Qaab-dhismeedka Xisbiga/Ururka waa in laga sheego warbaahinta ugu badnaan 15 maalmood ka dib marka uu Xisbigu/Ururku qabsado shirka uu ku gaadhay go'aanka isbeddelkaas.
2. Isla markaana waa in qoraal rasmi ah oo arrintaa ku saabsan loo diro Xeer-ilaalinta Guud, Guddida diwaangelinta Ururada Siyaasadda iyo Ansixinta Xisbiyada Qaranka iyo Komishanka Doorashooyinka Qaranka mudo aan ka badnayn 15

maalmood.

## **QAYBTA 6AAD** **WARBAAHINTA IYO HANTIDA XISBI/URUR SIYAASADEED**

### **Qodobka 18aad** **Warbaahinta Xisbiga ama Ururka**

1. Xisbi/Urur siyaasadeed waxa uu xaq u leeyahay in uu abuurto warbaahin u gaar ah si waafaqsan shuruucda iyo xeerarka dalka ee khuseeya warbaahinta gaarka ah.
2. Xisbi/Urur siyaasadeed waxa ka mamnuuc ah in ay faafiyaan, daabacaan ama baahiyaan warar been ah, isla markaana abuuraya kicin iyo iska-hor imaad dadweyne, wiiqaaya midnimada dalka, ama waxyeello u gaysanaaya nabadgelyada guud.
3. Xisbiyada/Ururada siyaasaddu waxay si siman u isiticmaalayaan warbaahinta ay Dawladdu maamusho wakhtiga ololaha doorashooyinka Qaranka.

### **Qodobka 19aad** **Hantida Xisbi/Urur**

Hantida Xisbi/Urur waxa ay ka iman kartaa:

1. Qaadhaanka ay xubnaha Xisbi/Urur bixiyaan.
2. Deeqda la siiyay Xisbiga/Ururka waa in ay ka timaado shirkado wadani ah, ama muwaadiniin reer Somaliland ah.
3. Kaalmo ay si siman u bixisay xukuumasddu.

## **QAYBTA 7AAD** **XISBIYADA SIYAASADDA EE JIRA**

### **Qodobka 20aad** **Shakhsiyadda Qaanuuniga ah ee Xisbiyadda**

1. Saddexda xisbi Qaran ee loo aqoonsado xisbiyo qaran waxa ay leeyihiin Shakhsiyad Qaanuuni ah (Legal Personality).
2. Xisbiyada Qaranka waxa ay xaq u leeyihiin in ay u tartamaan Doorashooyinka Deegaanka ee soo socda. Haseyeeshee, waa in ay Guddida Diwaangelinta Ururada Siyaasadda iyo Ansixinta Axaabta Qaranka u soo gudbiyaan waxyaalahan:-

- b. Magaca Xisbiga oo dhamaystiran
- t. Ujeedooyinka Xisbiga;
- j. Qaab-dhismeedka Xisbiga iyo Waaxyaha uu ka kooban yahay
- x. Xarunta dhexe ee Xisbiga oo ah Somaliland gudaheeda
- kh . Qaabka lagu soo doorto ama lagu beddeli karo, muddada xilka ee mas'uuliyiinta Xisbiga,
- d . Shuruudaha Xubinta lagu noqon karo iyo sababta lagu waayi karo iyo iscasilaadda xubinta ama mas'uulkaba.
- r. Qodobbo khuseeya sida Xeer-hoosaadka Xisbiga wax looga beddeli karo

**Qodobka 21aad**  
**Ganaaxa ku Xad-Gudubka Xeerka**

Gudiddu waxa ay ganaax lacageed oo dhan **(30,000,000 SL/Sh)** Soddon milyan oo shillin Somaliland ah ku soo rogayaa Xisbiga/Ururka ku xad-gudba Xeerkan.

**QAYBTA 8AAD**

**Qodobka 22aad**  
**Waxyaabaha ka Reeban Adeegsiga Deeqaha Dawladdu siiso Xisbiyada**

Deeqaha dawladda looma isticmaali karo si toos ah ama si dadban in loogu qorsheeyo samaynta ganacsi gaar loo leeyahay, ha ahaato hanti guurto ah ama tu ma-guurto ahba;

**Qodobka 23aad**  
**Xisaab xidh**

Xisbi Qaran kastaa waxaa uu samaynayaa xisaab xidh sanadeed (dakhli iyo kharash) uu soo cadeeyay hanti dhawre madax banaan, waxaana loo gudbinayaa komishanka Doorashooyinka Qaranka ugu danbayn 31 March ee sanad kasta.

**QAYBTA 9AAD**  
**QODOBBO KALA DUWAN**

**Qodobka 24aad**  
**Xisbiga Dhaca ama Ururka u Gudbi Waaya Xisbi**

1. Xisbi kasta/Urur oo ku guulaysan waaya doorashada Golayaasha Deegaanka waxay ku biirayaan iyaga iyo xubnahooda golayaasha deegaanka ee ay ka helaan degmooyinka dalka saddexda xisbi qaran ee soo baxay kay doonaan, waxayna

- qoraal ahaan ugu gubinayaan Guddida Diiwaangelinta Ururada Siyaasadda iyo Ansixinta Xisbiyada Qaranka mudo aan ka badnayn hal bil (30 maalmood).
2. Haddii xisbigii mudanaha Golaha wakiiladu uu ka tirsanaa ku dhaco tartanka Ururada iyo Xisbiyada waa in mudanuhu ku biiraa xisbiga Qaran ee uu doorto, wuxuuna dhamaysanayaa muddo xileedka u hadhsan.
  3. Madaxweynaha iyo ku xigeenkiisu waxay dhamaysanayaan mudadda xilkooda inta uga hadhsan hadii xisbigoodu soo bixi waayo waxaana u furan inay galaan xisbiga ay doonaan.

### **Qodobka 25aad** **Tayaynta iyo Habaynta Xisbiyada Qaranka**

1. Xisbiyada Qaranka ee Doorashada ku guulaystaa waa in ay ku dhaqmaan maa-mul wanaag iyo dimuqraadiyada dhexdooda ah, waana in awooda loo siman yahay. talada xisbigana waa in mar kasta lagu go'aan qaataa qaabka uu dhigaayo xeer hoosaadku.
2. Shirweynaha Xisbi Qaran waxaa la qabanayaa ( 5 )shantii sano hal mar waxaana la baahinayaa lixdan (60) maalmood ka hor.
3. Shirka xisbi ee Golaha Dhexe waxaa la qabanayaa halkii sanaba mar waxana la baahinayaa 30 casho ka hor.
4. Shir weynaha xisbiga waxa lagu soo dooranaya.
  - b. Xubnaha hogaanka xisbiga iyo Guddida Fulinta,
  - t. Xubnaha Golaha Dhexe ee xisbiga,
  - j. Waxaa lagu ansixinayaa barnaamijka iyo xeer-hoosaadka xisbiga.
5. Liiska xubnaha Guddida Fulinta iyo Golaha Dhexe ee xisbi iyo nuqul Xeer-hoosaadkooda ah waxaa loo gudbinayaa Xeer-ilaalinta, Komishanka Doorashooyinka Qaranka iyo Guddida Diwaangelinta Ururada Siyaasadda iyo ansixinta xisbiyada Qaranka mudo aan ka badnayn **30 maalmood** shirweynaha ka dib.
6. Hogaanka xisbiga, Guddida Fulinta iyo xubin Golaha Dhexe waxaa xilka qaadis tooda soo jeedin kara:
  - b) 1/3 xubnaha Golaha Dhexe ee xisbiga.
  - t) Gudoomiyaha xisbiga.
  - j) Is-casilaad.

Waxaana cod kala-badh iyo hal ku ansixinaya xubnaha Golaha Dhexe ee xisbiga.

7. Guddida diwaangelinta Ururada Siyaasadda iyo Ansixinta Xisbiyada Qaranka ayaa xisbiyada dhexdooda ku ilaalinaya dimuqraadiyada, iyagoo war bixintooda u soo gudbinaya Golaha Wakiiladda marka loo baahdo.
8. Marka mudo xileedka Guddida Diwaangelinta Ururada Siyaasadda iyo Ansixinta Xisbiyada Qaranka uu dhamaado waxaa shaqadooda la wareegaya komishanka doorashooyinka Qaranka.

### **Qodobka 26aad**

### **Soo-Saaridda Xeer-Nidaamiye (Power to Issue Regulations)**

Guddida Diwaangelinta Ururada Siyaasadda iyo Ansixinta Xisbiyada Qaranku waxa uu awood u leeyahay in uu soo-saaro xeer-nidaamiye (Regulations), Xeerka Hab-dhaqanka (Code of Conduct) iyo Awaamiir (Directives) aan ka hor imanayn Xeerkan.

### **Qodobka 27 aad**

### **Laalis**

1. Xeerka Nidaamka Ururada iyo Axsabta Siyaasadda (Xeer Lr. 14/2000) waxaa badalay **Xeer Lr..14/2011**
2. Xeer kasta oo ka soo horjeeda Xeerkani waa waxba kama jiraan (null and void).

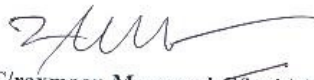
### **Qodobka 28aad**

### **Dhaqan-galka**

Xeerkan waxa uu dhaqan-gelayaa marka ay Goleyaasha Xeer-dejintu ansixiyaan Madaxweynuhuna saxeexo.

  
C/risaaq Siciid Ayaanle  
Xoghayaha Guud Ee Golaha Wakiilada



  
C/raxmaan Maxamed C/laahi (Cirro)  
Gudomiye Golaha Wakiilada

